

פרשת וארא | הרב אליעזר קשתיאל

הבחירה החופשית שביציאת מצרים

הקב"ה מקשה את לב פרעה. שואלים חכמי ישראל איך זה מסתדר עם עיקרון הבחירה החופשית בעולם? הרמב"ם מתרץ שבמכות הראשונות לפרעה עדיין הייתה בחירה חופשית ובגלל שהוא חטא אז הוא נענש בכך שנעלו לו דרכי התשובה.

המהר"ל מתרץ בגבורות ה' תירוץ אחר. עיקרון הבחירה החופשית זה עיקרון קדוש ובסיסי מאוד בעולם. אם פרעה היה משלח את עם ישראל בעקבות אחת המכות אז זה לא היה מבחירה אלא מאילוף של אחת המכות. הקב"ה רצה שעם ישראל ישלח מתוך בחירה חופשית מלאה. אם יש מכה אז אין פה בחירה ולכן אי אפשר לשלח. פרעה בחר כל פעם מחדש לא לשלח את עם ישראל. יציאת מצרים צריכה להיות אירוע חירותי.

הקב"ה מנהל את העולם. זה דבר מאוד מורכב. איך זה מסתדר עם הבחירה שלנו? המהר"ל מסביר שהקב"ה תמיד מאזן את התהליכים שהוא מחולל בכך שלאדם יש תמיד אפשרות לבחור. אליהו התפלל לה' שיענה לו ויוריד אש מהשמים. ירידת האש מונעת בחירה לכאורה. אליהו בעצם אומר לקב"ה שגם כשתרד אש מהשמיים הקב"ה ישאיר את האפשרות לבחור ועל זה הוא מתפלל שאנשים יבחרו נכון.

לפעמים אנחנו מתחמקים ואומרים על דברים שעשינו שלא הייתה ברירה או כי ככה דברים התגלגלו וכ"ו. אומר המהר"ל שזה לא נכון. תמיד יהיה לאדם החופש לבחור. עם ישראל מרים תמיד את דגל החירות. הבחירה החופשית היא עמוד התורה (לשון הרמב"ם). שם ההוייה מסמל אצל הקב"ה את מידת החופש לבחור. הקב"ה מתגלה בשם הזה כדי שאנחנו נלמד לחתור ולחפש תמיד את נקודת הבחירה בכל מקום. זו מהות החירות שלנו כעם וזו בשורתנו לעולם כולו.

¹ שיכתוב פנימי לא מוגהה

